

Thomas Wolfe

EL NEN
PERDUT

*Traducció i epíleg
de Marcel Riera*

El cercle *de VIENA*

La llum va arribar i se'n va anar i va tornar, el retruny de les campanades de les tres en punt va ressonar a través de la ciutat amb el seu bronze atapeït, els ventijols d'abril van espargir l'aigua de la font en làmines d'arc iris, fins que el brollador va tornar al seu lloc i bategà, just quan en Grover entrava a la Plaça.

Era un nen d'ulls foscos i seriós, amb un senyal de naixement al coll —un desig d'un marró càlid— i amb una fesomia amable, massa reservat i massa atent per a la seva edat. Les gastades sabates de nen, els mitjons gruixuts lligats a l'alçada dels genolls, els pantalons curts tallats ben rectes amb tres petits botons inútils al costat, la brusa de mariner, la vella gorra malgirbada, torta damunt d'un cap negre com l'atzabeja, la vella i bruta bossa de lona que li penjava de l'espatlla, ara buida, però que esperava els fulls arrugats de la tarda... aquells abillaments simpàtics i tronats, modelats per en Grover, el definien. Es va girar i va passar pel costat nord de la Plaça i en aquell instant va veure la unió del sempre i de l'ara.

La llum va arribar i se'n va anar i va tornar, el gran brollador de la font bategà i els ventijols d'abril van espargir per tota la plaça un arc iris de teranyines de rui-xim. Els cavalls del parc de bombers van tamborinejar als trespols amb un trepig de fusta, gairebé indiferents, amb les sacsejades seques de les seves cues gruixudes i netes. Els tramvies van grinyolar fins a la Plaça des de cada costat del perímetre i es van aturar breument, com joguines ferides, amb la familiar regularitat dels quarts d'hora i en formació de vuit. I un carro arrossegat per un rossí esque-lètic va sondrollar a l'altra banda, davant de la botiga del seu pare. La campana del palau de justícia ressonà amb el seu avís solemne de les tres en punt, i tot era exactament com havia estat sempre.

Va observar amb ulls silencis aquella barreja tronada de pedra i maó, l'entreteiximent de formes turmentades, aquell poti-poti d'arquitectures malavingudes que cons-tituïen la plaça, i no es va sentir perdut. Perquè «Aquí —va pensar en Grover—, aquí hi ha la plaça tal com ha estat sempre, i la botiga del papa, el parc de bombers i l'ajuntament, la font que batega amb el brollador, la llum que arriba i que se'n va i que torna, el carro vell que passa arrossegant-se, el rossí esquelètic, els tramvies que entren i s'aturen cada quart d'hora, la ferreteria allà a la cantonada i, al costat, la biblioteca amb una torre i els merlets a la teulada, com un antic castell, la filera de vells edificis de maó a aquest costat del carrer, la gent

que passa i la llum que arriba i canvia i que sempre tornarà, i tot allò que arriba i se'n va i canvia a la plaça i que sempre hi serà. I aquí —va pensar el nen—, aquí hi ha la plaça que mai no canvia, que serà sempre la mateixa. Aquí tenim el mes d'abril de 1904. Aquí tenim el campanar del palau de justícia i les tres en punt. I aquí tenim en Grover amb la seva bossa de paper. Aquí tenim el vell Grover, a punt de fer dotze anys... aquí tenim en Grover a la plaça que mai no canvia, aquí tenim en Grover, aquí tenim la botiga del seu pare i aquí tenim el temps.»

Perquè això és el que li semblava: el petit centre del seu petit univers, una construcció accidental de feia vint anys, la combinació atzarosa de temps i d'esforços truncats. Això era al fons de la seva ànima l'eix del planeta, el nucli granític de la immutabilitat, l'indret etern on tot s'esdevenia i se n'anava, on tot romandria per sempre i mai no canviaria.

Va deixar enrere l'atrotinada caseta de fusta de la cantonada —la trampa inflamable on S. Goldberg tenia la seva parada de salsitxes— i després la botiga Singer que hi havia al costat, amb la seva enlluernadora exposició de màquines noves i el seu calendari fascinant amb dibuixos dels articles de la casa Singer, els espantosos edificis d'un vermell excitant, les parcel·les de gespa d'un verd increïblement intens, el preciós tren de mercaderies com de miniatura que agafava els revolts en la perfecció de joguina del paisatge, l'enorme torre de l'ai-

gua, també perfecta com si fos de joguina, i pertot arreu l'herba verda. I davant de la fàbrica hi havia fonts juganeres i bulevards esplèndids plens de gom a gom de bonics carruatges, de victòries orgulloses tirades per cavalls que feien cabrioles amb els colls arquejats i menats per cotxers amb copalta que portaven senyorettes encisadores amb ombrel·les a la mà.

Era un lloc molt bonic, i sempre el feia feliç contemplar-lo. Era Nova Jersey, Pennsilvània o Nova York. Era un lloc que mai havia vist però on l'herba creixia més verda, on els maons eren més vermells, on el tren de mercaderies i la torre de l'aigua, els orgullosos cavalls que feien cabrioles, l'esplèndida simetria de tot plegat i també de la natura, depassaven tot el que mai havia vist i el feien sentir bé. Era el Nord, el Nord brillant i encisador, el Nord de l'herba verda, el graner vermell i les cases perfectes, el Nord agradable i simètric en què fins i tot els trens de mercaderies i les màquines semblaven acabats de pintar. Era el Nord on fins i tot els treballadors de les fàbriques duien granotes d'un blau llampant i tan polides com l'uniforme d'un soldat, on fins i tot els rius eren d'un blau de safir i on no hi havia cap voral sense agençar. Era el Nord, el perfecte, lluent, feliç i simètric Nord. Era el Nord, la terra del seu pare, on aniria algun dia. Es va aturar un moment i va mirar a través de l'aparador i aquell pròdig paisatge tan ben pintat el va omplir, com tantes altres vegades, d'una sensació de confort i expectació.

Va veure també la perfecció brillant de les màquines de cosir. Se les va mirar i les admirà però no va sentir alegria. El van deprimir. El van retornar al bronzit atrafegat de les feines de la llar i les dones que cosien, a la complexitat de la puntada i l'ordit, al misteri de la moda i el patró, al record de les dones inclinades sobre les agulles que llampeguejaven, al teler de pedals i la bonior atrafegada. Es va adonar que hi havia un misteri del qual no podria treure l'entrellat. No podia entendre quina mena de plaer hi trobaven les dones. Era feina d'elles i l'omplia d'una barreja de laxitud i abatiment. I també, sempre, d'una momentània punxada d'horror, perquè els seus ulls foscos sempre se n'anaven cap a l'agulla que llampeguejava, aquella agulla que cosia amunt i avall tan de pressa que l'ull no podia seguir-la. I després recordaria que la seva mare li havia explicat una vegada que l'agulla li havia travessat un dit i sempre, quan passava per aquest lloc, se'n recordaria, i aleshores, durant un moment, estirava el coll i girava el cap.